

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 591)

Yozgat Milletvekili Alparslan Türkeş ve 2 Arkadaşının, 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa 2167 Sayılı Kanunun 14 üncü Maddesi ile Eklenen 10 uncu Maddesi ile Kanun Kapsamına Alınanların Borçlandırılmalarına İlişkin Kanuna Geçici Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi ile Ankara Milletvekili Ali Dinçer'in 17.7.1964 Tarih ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 68 inci Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (2/549, 2/295)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

17.7.1964 Tarih ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun teklifimiz ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz. 9.12.1992

Alparslan Türkeş
MÇP Genel Başkanı
Yozgat

Rıza Müftüoğlu
Erzurum

Mustafa Dağcı
Kayseri

GEREKÇE

Türk kültürünün ve sanatının en önemli varlıklarından olan film, sinema, tiyatro, müzik ve her türlü sanat dalında çalışanlar, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa 29.6.1978 tarihli ve 2167 sayılı Kanun ile eklenen Ek 1 nci Madde ile sosyal güvenceye kavuşmuşlar ve bu suretle bilumum film, tiyatro, sahne, gösteri, ses, saz sanatçıları ile müzik, resim, heykel, dekoratif ve benzer diğer faaliyetleri içine alan bütün güzel sanat kollarında çalışanlar, düşünür ve yazarlar mezkur kanun kapsamına alınmışlardır.

Daha sonraki yıllarda 506 sayılı Kanuna eklenen geçici maddelerle sanatçılara geçmişteki hizmetleri için ayrıca bir borçlanma hakkı verilerek, sosyal güvenlikten yoksun buldukları süreleri de borçlanmak suretiyle değerlendirilmelerine imkân sağlanmış ve bu üç kez tekrarlanarak bu imkândan çeşitli sebeplerle yararlanamayan sanatçılara da fırsat tanınmıştır.

Ancak bugüne kadar beş bin kişiye yakın sanatçı bu imkândan yararlanırken üçbin sanatçı ise şu anda hiç bir sosyal güvenceye sahip olmaksızın sanat icra etmektedir.

Türk kültürünün ve sanatının gelişmesine büyük katkıları olan film, tiyatro, sahne, gösteri, ses, saz sanatçılarının devamlılık arzetmeyen çalışma şartlarında ve büyük ölçüde turne ve set çalışmalarını gibi belirli bir kayıt düzeyini ihtiva etmeyen sistem içinde sanat hayatlarını sürdürmeleri sebebiyle de genel borçlanma şartları dahilinde, sosyal güvenlik haklarının sağlanmasının bugüne kadar mümkün olmadığı anlaşılmıştır.

Bu sebeplerdir ki, üçbin kişiye yakın sanatçılarımızın sosyal güvenlik haklarının sağlanması ve bu konuda genel sistemden doğan bürokratik işlemlerin azaltılması amacıyla bu kanun teklifi hazırlanmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

17.7.1964 tarih ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 68 inci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifimiz ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Ali Dinçer
Ankara

GENEL GEREKÇE

1978 yılına kadar her türlü sosyal güvenlik hakkından yoksun bulunan "film, tiyatro, sahne, gösteri, ses ve saz sanatçıları, müzik, resim, heykel, dekoratif ve benzeri uğraşları içine alan bütün güzel sanat kollarında çalışanlar, düşünür ve yazarlar" 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa 29.6.1978 tarih ve 2167 sayılı Kanunla eklenen (Ek Madde 10) hükmü ile sosyal güvenceye kavuşmuşlardır.

(Ek Madde 10) hükmü ile bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılan bütün güzel sanat kollarında çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamına alınmışlardır.

2167 sayılı Kanun düzenlemesi içinde (Geçici Madde 8 ile) sanatçılara geçmişteki hizmetleri için ayrıca bir borçlanma hakkı verilerek, sanatçıların geçmiş yıllarda sosyal güvenlikle yoksun buldukları çalışma sürelerini sosyal güvenlik bakımından değerlendirmelerine olanak sağlanmıştır.

(Geçici 8 inci Madde) borçlanma hakkında Kanunun yürürlüğe girdiği 11.7.1978 tarihi itibarıyla borçlanacak sanatçının en az 30 yaşında bulunması koşulunu getirmiş ve bu koşul dahilinde sanatçı olarak geçen sürenin en çok 10 yılının borçlanılabilmesini öngörmüştür.

Borçlanma süresi, bir yıl olarak belirlenmiş ve bu süre de 11.7.1979 tarihinde sona ermiştir.

2167 sayılı Kanunla sanatçılara getirilen borçlanma hakkından bir kısım sanatçılar yararlanamamış ve bu hak kaybı nedeniyle, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına yapılan yoğun istemler dikkate alınarak 11.7.1983 tarih ve 2959 sayılı Kanunla yeni bir borçlanma hakkı verilmiştir.

2959 sayılı Kanun ile sanatçılara, Kanunun yürürlüğe girdiği tarih olan 19.11.1983 tarihinden itibaren yeni bir başvuru süresi tanınmış ve borçlanma primlerinin ödenmesi hususunda 6 aylık süre verilmiştir.

Gerek 2167 sayılı Kanun ve gerekse 2959 sayılı Kanunla sağlanan borçlanma hakkına karşın, bir kısım sanatçıların çalışma sürelerini belgeyememeleri bir kısım sanatçıların da maddî olanaksızlıklar nedeniyle borçlanma primlerini ödeyememeleri, bir kısım sanatçının ise borçlanma süresini geçirmelerinden dolayı 20.6.1987 tarih ve 3395 sayılı Kanunla sanatçılara yeni bir borçlanma hakkı daha tanınmıştır.

3395 sayılı Kanuna göre borçlanma sistemi üç esasa dayandırılmıştır.

1. Borçlanma hakkı 506 sayılı Kanunun 2167 sayılı Kanunla değişik Geçici 8 inci maddesinde belirlenen esaslara göre olacak ve belgeleme işlemi bu madde hükmündeki belirlemelere göre yapılacaktır.

Bu madde hükmünde borçlanacak sanatçının 11.7.1978 tarihinde 30 yaşını doldurmuş olması şartı arandığından, dolayısıyla bu hüküm, 11.7.1987 tarihi itibarıyla 39 yaşını doldurmuş olma şeklinde esas alınmıştır.

2. 3395 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 9.7.1987 tarihi itibariyle 6 ay içinde (9.1.1988 tarihine kadar) Sosyal Sigortalar Kurumuna başvuruda bulunmak gerekecektir.

3. Borçlanma talebinde bulunulan tarihte geçerli olan prime esas asgari günlük kazanç üzerinden hesaplanacak malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim borcu, tebliğ tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde Kuruma ödenecektir.

3395 sayılı Kanunla tanınan borçlanma hakkı 9.1.1988 tarihinde sona ermiştir.

Sanatçılara getirilen bu borçlanma hakkı sosyal güvenlikten yoksun kalmış ileri yaştaki sanatçılara tanınmış ve yasanın uygulanması sonucu 450 sanatçıya yaşlılık aylığı bağlanmıştır.

Ancak, 3395 sayılı Yasadan, getirilen 39 yaş koşulu ve belgeleme zorlukları nedeniyle, sanatçıların büyük bir çoğunluğu yararlanamamıştır.

Özellikle ileri yaştaki sanatçıların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve kamuoyuna yansıtıkları yoğun yakınma ve sızlanmaların dikkate alınarak sanatçılara yeni bir borçlanma hakkının verilmesi uygun görülmektedir.

Türk Kültürünün ve Türk Sanatının gelişmesine önemli katkılar sağlayan ses, saz, müzik, film ve sahne sanatçılarının çalışma koşullarının devamlılık göstermemesi ve büyük bir kısmının turne ve set çalışmaları gibi belirli kayıt düzenini içermeyen sistem içinde sanat yaşamlarını sürdürmeleri nedeniyle, genel borçlanma koşulları içerisinde anılan sanatçıların sosyal güvenlik haklarının sağlanmasının olanaklı bulunmadığı uygulama sonuçlarının genel değerlendirilmesinden anlaşılmıştır.

Belirtilen bu çerçevede, sanatçılarımızın sosyal güvenlik haklarının sağlanması ve bu konuda genel sistemden doğan bürokratik işlemlerin azaltılması ile sanatçılara yeniden bir borçlanma hakkı verilmesi için bir Kanun teklifi hazırlanmasına zorunluluk duyulmuştur.

Getirilen bu haktan yaklaşık 3000 kadar yaşlı ses, saz, müzik, film ve gösteri sanatçısının yararlanabileceği düşünülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu madde ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa 3395 sayılı Kanunla eklenen Geçici 68 inci Madde değiştirilmiştir.

Geçici 68 inci Madde de yapılan düzenleme ile; sosyal güvenlik kapsamına alınan film, tiyatro, sahne, gösteri, ses, saz ve müzik sanatçılarına Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde ilgili meslek kuruluşları, sendika, dernek veya vakıflarca düzenlenen belgelerle Kurum'a yazılı olarak başvurmak koşuluyla talep tarihindeki prime esas asgari kazanç üzerinden çalışma sürelerinin tamamını veya bir kısmını borçlanma hakkı verilmiştir.

Borçlanılan sürelere ait prim borcu, Kurumca yapılan tebligat tarihini izleyen bir yıl içinde ödenecektir.

Bu madde ile ayrıca ileri yaştaki sanatçılara yaşlılık aylığı bağlanmasına olanak sağlamak üzere, sigortalılığın başlangıç tarihinin, borçlanmaya esas hizmet belgesinde belirlenen tarih olarak esas alınmasına olanak verilmiştir.

Madde 2. — Yürürlük Maddesi.

Madde 3. — Yürütme Maddesi.

ANKARA MİLLETVEKİLİ ALİ DİNÇER'İN TEKLİFİ

17.7.1964 Tarih ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 68 inci Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi

MADDE 1. — 17.7.1964 tarih ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 68 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Geçici Madde 68. — 506 sayılı Kanunun Ek 10 uncu Maddesi ile Kanun kapsamına alınanlardan, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde, örneği Kurumca hazırlanan ve sendika, dernek, vakıf gibi ilgili meslek kuruluşlarında düzenlenen belgelerini kuruma verenler, bu belgelerde kayıtlı hizmetlerinin tamamını veya bir kısmını; borçlanma talebinde bulunulan tarihte geçerli olan prime esas asgari günlük kazanç üzerinden hesaplanacak malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim borcunu, tebliğ tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde ödemek şartı ile borçlanabilirler.

Bu suretle borçlandırılan hizmetler, prim veya kesenek ödemek suretiyle geçmiş veya daha önce borçlandırılmış hizmetlere katılır.

Sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki sürelerin borçlandırılması halinde sigortalılığın başlangıç tarihi, hizmet belgesindeki başlangıç tarihi olarak kabul edilir.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihini takip eden aybaşında yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu
Esas No. : 2/549-2/295
Karar No.: 32

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuza sırasıyla 21.12.1992 ve 17.4.1992 tarihlerinde havale edilen "Yozgat Milletvekili Alparslan Türkeş ve 2 arkadaşının; 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa 2167 Sayılı Kanunun 14 üncü Maddesi ile Eklenen 10 uncu Maddesi ile Kanun Kapsamına Alınanların Borçlandırılmalarına İlişkin Geçici Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi" ile "Ankara Milletvekili Ali Dinçer'in; 17.7.1964 Tarih ve 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 68 inci Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi" Komisyonumuzun 20.1.1993 tarihli 4 üncü birleşiminde birleştirilerek ve Sayın Alparslan Türkeş ve 2 Arkadaşının teklifi esas alınarak, Adalet, Maliye, Çalışma ve Sosyal Güvenlik ile Kültür Bakanlıklarını temsilcileri; teklif sahiplerinden Mustafa Dağcı; Film-San ile TİSK temsilcilerinin de katılımıyla incelenip görülmüştür.

Tekliflerle, sürekli ve düzenli iş güvenliğine sahip olmayan; dolayısıyla sağlıklı bir sosyal güvenlik şemsiyesinde bulunmayan; toplumun sosyal ve kültürel gelişiminin göstergesi ve itici gücü sayılan sanatçılarımızın borçlandırılmak suretiyle sosyal güvenliklerinin sağlanması amaçlanmaktadır. Borcun hesaplanması hususunda, talep tarihindeki asgari kazancı esas alan; başvuru süresini 1 yıl ile sınırlayan; 18 yaş öncesi borçlanma imkânı getiren; sigortalılığın başlangıç tarihini hizmet belgesindeki başlangıç tarihi olarak belirleyen; sigortalı olarak tescil edilme koşulu getiren tekliflerin bazı noktalarda farklılıkları bulunmaktadır. Esas alınan Sayın Türkeş'in teklifinde borçlandırılacak süre 10 yıl ile sınırlı iken sayın Dinçer'in teklifinde süre sınırsızdır. Sözü edilen ilk teklifte hak sahiplerine borç ödeme hakkı tanınırken ikinci teklifte bu hak tanınmamıştır. İlk teklifte gerçek dışı belge düzenleyenler hakkında müeyyide düzenlenirken ikinci teklifte bu düzenleme yapılmamıştır.

Komisyonumuz, kanun teklifini ve gerekçesini benimseyerek maddelerine geçilmesini kabul etmiş; madde hükümlerini, sanatçı lehine olmak üzere, kanun tekniğine uygun hale getirmeye özen göstererek yeniden düzenlemiştir.

Teklifin başlığı, Komisyon Başkanlığına verilen redaksiyon yetkisi çerçevesinde "Sosyal Sigortalar Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi" şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Komisyonumuz, teklifin esasa ilişkin 1 inci ve tek maddesi üzerinde verilen önergeyi kabul ederek, maddeyi, önerge ile yapılan değişiklikten sonraki haliyle kabul etmiştir. Sözkonusu önerge ile borçlandırılacak süre 15 yıl olarak sınırlanmış, hak ödeme sahiplerine borç ödeme hakkı getirilmiş, gerçek dışı belge düzenleyenler hakkında müeyyide getirilmiş, borcun hesaplanmasında ödeme tarihindeki asgari prime esas kazanç esas alınmış, başvuru süresi 1 yıl ile sınırlanmış, sigortalılığın başlangıç tarihinin belirlenmesinde borçlanılan gün sayısı esas alınmış, sigortalı olarak tescil edilme koşulu getirilmiş, belgelerin Kültür Bakanlığınca onaylanması koşulu getirilmiştir. 18 yaşın altındaki bale sanatçılarına ve çocuk sanatçılara borçlanma imkânı getiren kısım, Komisyonda tartışmalara neden olmuş ve eşitlik prensibine aykırı olacağı gerekçesiyle kabul edilmemiştir. Borçlanma primini ödeyemeyen sanatçılara Kültür Bakanlığının yardımı konusundaki tartışmalar da mevzuatta bu yardıma engel bir hüküm bulunmadığı gerekçesiyle reddedilmiştir. Böylece sanatçılar 1 yıl içinde başvurmuş olmaları koşuluyla istedikleri bir tarihte günün koşullarına endekslenmiş primlerini ödeyerek borçlanabileceklerdir.

Komisyonumuz, görüşmeye esas alınan teklifin yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddelerini aynen kabul etmiştir.

Raporumuz, saygı ile arz olunur.

Başkan
Ahmet Küçükkel
Elazığ
Üye
H. İbrahim Özsoy
Afyon
Üye
Ergun Özdemir
Giresun
Üye
Ali Su
İçel
Üye
Hacı Filiz
Kırıkkale
Üye
A. Feyzi İnceöz
Tokat

Başkanvekili
Ali Uyar
Hatay
Üye
Mustafa Balçılar
Eskişehir
Üye
Fevzi Arıcı
İçel
Üye
Selahattin Karademir
Kahramanmaraş
Üye
Güler İleri
Tokat
Üye
A. Kemal Başaran
Trabzon

Üye
Kemalettin Gökteş
Trabzon

YOZGAT MİLLETVEKİLİ ALPARSLAN TÜRKEŞ VE 2 ARKADAŞININ TEKLİFİ
506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa 2167 Sayılı Kanunun 14 üncü Maddesi ile Eklenen
10 uncu Maddesi ile Kanun Kapsamına Alınanların Borçlandırılmalarına İlişkin Kanuna
Geçici Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi

GEÇİCİ MADDE 1. — 506 Sayılı Kanuna 2167 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi ile eklenen EK-10 uncu maddesi ile kanun kapsamına alınanlar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sosyal güvenliğe tabi tutulmamış hizmetlerinden en çok 3600 güne kadar olan süreyi;

a) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde örneği kurumca hazırlanıp, işveren, ilgili meslek kuruluşları, sendikalar, sanatsal vakıflar veya ilgili resmî kuruluşlarca düzenlenmiş belgeler ile sosyal sigortalar kurumuna yazılı olarak başvurmamak,

b) Ödeme talep tarihindeki geçerli olan prime esas asgari günlük kazanç üzerinden hesaplanacak malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim borcunu kuruma ödemek şartı ile borçlanabilirler.

Borçlanma talebinde bulunanlar, borçlanma belgelerinde belirttikleri sürenin tamamını veya bir kısmını defaten ödeyebilirler.

Bu suretle borçlandırılan hizmetler, prim veya kesenek ödemek suretiyle geçmiş veya daha önce borçlanılmış hizmetlere eklenir.

Sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki sürelerin borçlandırılması halinde, sigortalılığın başlangıç tarihi borçlanma hizmet belgesindeki başlangıç tarihi olarak kabul edilir.

Borçlanma talebinde bulunup, borçlarını ödeyemeden ölenlerin hak sahipleri kendilerinin ölüm aylığı almalarına yetecek kadar sürenin karşılığını kuruma ödeyebilirler.

Sosyal Sigortalar Kurumuna veya diğer sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olup olmamak bu Kanuna göre borçlandırılmaya engel değildir.

Borçlanma belgelerinin gerçeğe uymadığı tespit edildiği takdirde, gerek bunu düzenleyenler, gerekse ilgili sigortalılar kurumun bu yüzden uğrayacağı zararları yüzde 50 fazlası ve kanunî faizi ile birlikte Kuruma ödemekle yükümlüdürler.

Bu gibiler hakkında ayrıca genel hükümlere göre ceza kovuşturması yapılır.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihini izleyen aybaşında yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Sosyal Sigortalar Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 17.7.1964 tarih ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa aşağıdaki 80 inci Geçici Madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 80. — 17.7.1964 tarih ve 506 Sayılı Kanunun Ek 10 uncu maddesi ile Kanun kapsamına alınan sigortalılar, örneği Kurumca hazırlanan ve ilgili işveren, birlik, sendika, dernek, sanatsal vakıf kuruluşları veya ilgili kamu kuruluşları tarafından usulüne uygun olarak düzenlenip, Kültür Bakanlığınca onaylanmış borçlanma belgeleri ile Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Kuruma başvurmaları ve borç ödeme tarihindeki 78 inci maddeye göre belirlenen asgari günlük kazanç üzerinden hesaplanacak malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerini bir defada kuruma ödemeleri şartı ile borçlanma belgesinde kayıtlı meslekleri ile ilgili çalışma sürelerinin tamamını veya bir bölümünü borçlanabilirler.

Borçlandırılan hizmetler, prim veya kesenek ödemek suretiyle geçmiş veya daha önceki borçlandırılmış hizmetlerle birleştirilir.

Sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki hizmetlerin borçlandırılması halinde, sigortalılığın başlangıç tarihi borçlandırılan gün sayısı kadar geriye götürülür.

Önceki borçlanma kanunlarına göre borçlandırılmış veya bu Kanuna göre borçlandırılacak hizmetlerin toplamı 15 yılı geçemez.

Sosyal güvenlik kuruluşlarına prim ödeyerek geçen hizmetler ile 18 yaşın altında geçen hizmetler borçlandırılmaz.

Borçlanan sigortalının ölümü halinde, borçlanma tutarının tümü veya hakkın doğumuna yetecek bölümü birinci fıkradaki koşullarla hak sahipleri tarafından ödenir.

Belgelerdeki bilgilerin doğruluğu konusunda Kurumca yapılacak ve yaptırılacak inceleme sonunda gerçeğe aykırılığı tespit edilen borçlanma belgeleri geçerli sayılmaz, bu belgelere göre yapılmış bulunan işlemler iptal edilir.

Gerçeğe aykırı belge düzenleyenler ve ilgili sigortalılar Kurumun bu yüzden uğrayacağı zararları müştereken ve müteselsilen % 50 fazlası ve kanunî faizi ile birlikte ödemekle yükümlüdürler. Bunlar hakkında ayrıca genel hükümlere göre ceza kovuşturması da yapılır."

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi, Komisyonumuzca, aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 üncü maddesi, Komisyonumuzca, aynen kabul edilmiştir.

